

WYMAGANIA EDUKACYJNE – HISTORIA klasa II gimnazjum

Podstawowe, uczeń może jednak otrzymać ocenę wyższą niż dostateczna

(uczeń rozumie i potrafi)

ROZDZIAŁ I: POLSKA I ŚWIAT W XII–XIV WIEKU

Podstawowe (uczeń umie i rozumie):

- podaje lata wydarzeń: 1095 r. – synod w Clermont, 1096 r. – pierwsza krucjata, 1291 r. – upadek twierdzy Akka

- poprawnie posługuje się terminami: krucjata, krzyżowcy, Lewant, zakony rycerskie
- prawidłowo sytuje na osi czasu okres wypraw krzyżowych
- przedstawia w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia związane z wyprawami krzyżowymi

- wymienia zakony rycerskie założone podczas krucjat joannitów, templariuszy i Krzyżaków

- wskazuje co najmniej jedną przyczynę oraz jeden skutek wypraw krzyżowych

poprawnie posługuje się terminami: statut, senior, princeps

- wskazuje na mapie dzielnice Polski: Małopolskę, Wielkopolskę, Mazowsze, Śląsk, Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie

- podaje wydarzenie, które rozpoczęło rozbicie dzielnicowe (testament Bolesława Krzywoustego 1138 r.)

- omawia przyczyny i skutki konfliktów wewnętrznych trwających podczas rozbicia dzielnicowego

- wymienia synów Bolesława Krzywoustego oraz przyznane im ziemie

- przedstawia najważniejsze przemiany gospodarcze w Polsce w XIII w.

- lokalizuje na mapie Palestynę

- wskazuje co najmniej jedną przyczynę oraz jeden skutek wypraw krzyżowych

- podaje rok bitwy pod Legnicą– 1241 r.

- przedstawia dokonania postaci: Czyngis-chana, Henryka Pobożnego

- poprawnie posługuje się terminami: jarłyk, haracz, chan

- wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Mongołów

- wymienia tereny w Europie, które atakowali Tatarzy

- podaje co najmniej jeden skutek najazdu tatarskiego na Polskę

- podaje rok sprowadzenia Krzyżaków do Polski– 1226 r.

- wskazuje na mapie tereny państwa krzyżackiego

- omawia rozwój terytorialny państwa zakonnego

- wymienia plemiona podbite przez Krzyżaków:

Prusów i Jaćwingów

- podaje korzyści i zagrożenia wynikające z osiedlenia się Krzyżaków w Prusach

- wskazuje na mapie Malbork

podaje lata wydarzeń: koronacja Przemysła II –1295 r., Wacława II – 1300 r., Władysława

Łokietka – 1320 r.

- poprawnie posługuje się terminami: starosta, grosz praski
- przedstawia przyczyny podejmowania prób zjednoczenia ziem polskich
- wymienia książąt piastowskich dążących do połączenia ziem polskich: Henryka Probusa, Przemysła II, Władysława Łokietka
- omawia znaczenie koronacji Władysława Łokietka w Krakowie dla integracji państwa polskiego
- wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Władysława Łokietka
- opisuje próby odzyskania przez Władysława Łokietka Pomorza Gdańskiego
- podaje lata wydarzeń: 1335 r. – zjazd w Wyszehradzie, 1343 r. – pokój w Kaliszu z Krzyżakami, 1364 r. – ufundowanie Akademii Krakowskiej, 1370 r. – śmierć Kazimierza Wielkiego
- poprawnie posługuje się terminami: przywilej prawo składu, prawo przymusu drogowego, poradne
- charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego
- określa przyczyny i skutki ekspansji na tereny Rusi Halickiej
- wymienia reformy gospodarcze wprowadzone przez Kazimierza Wielkiego
- omawia wkład Kazimierza Wielkiego w umocnienie państwa polskiego pod względem politycznym i gospodarczym
- wskazuje na mapie państwo Kazimierza Wielkiego

ROZDZIAŁ II: SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZA

- wskazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie
- omawia pozytywne i negatywne skutki wypraw krzyżowych
- poprawnie posługuje się terminami: wasal, senior, suzeren, lenno, system feudalny, stan, społeczeństwo stanowe, monarchia patrymonialna, hołd lenny
- wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu feudalnego
- określa powiązania tworzące drabinę feudalną społeczeństwa średniowiecznego
- wymienia stany: rycerstwo, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopów
- omawia pozycję prawną i majątkową stanu rycerskiego
- podaje cechy charakterystyczne kultury rycerskiej
- przedstawia przebieg hołdu lennego oraz pasowania na rycerza
- poprawnie posługuje się terminami: lokacja, sołtys, ława, wolnizna, dwupółówka, trójpółówka, metoda wypaleniskowa
- podaje przyczyny rozwoju kolonizacji wiejskiej
- wymienia wynalazki i ulepszenia w rolnictwie wprowadzone w XII–XIV w.
- omawia etapy zakładania wsi na prawie niemieckim
- charakteryzuje zajęcia i życie codzienne chłopów w średniowieczu
- poprawnie posługuje się terminami: patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, burmistrz, ława, cech, czeladnik

- wymienia warstwy społeczne w miastach średniowiecznych
- tłumaczy, na czym polegała lokacja miasta na prawie magdeburskim
- wyjaśnia, jakie funkcje pełniły w średniowiecznym mieście: ratusz, pręgierz, rynek, targowisko, mury
- podaje elementy obronne średniowiecznego miasta
- przedstawia warunki życia codziennego w średniowiecznym mieście
- podaje lata soboru w Konstancji: 1414–1418
- poprawnie posługuje się terminami: duchowieństwo, benedyktyni, cystersi, ruchy heretyckie, inkwizycja, zakony żebracze
- wyjaśnia wyrażenie „benedyktyńska praca”
- poprawnie posługuje się terminami: uniwersytet, scholastyka, sztuki wyzwolone
- przedstawia dokonania św. Tomasza z Akwinu
- wyjaśnia, dlaczego kultura średniowiecza określana jest mianem uniwersalnej
- omawia znaczenie łaciny w średniowiecznej Europie
- wymienia średniowieczne wzorce osobowe: ascety, rycerza, władcy
- poprawnie posługuje się terminami: portal, prezbiterium, przypora, inicjał, miniatura, Biblia pauperum
- wymienia cechy charakterystyczne dla stylu romańskiego i gotyckiego
- podaje lata wydarzeń: 1374 r. – nadanie przywileju w Koszycach, 1385 r. – unia polsko-litewska w Krewie 1413 r. – unia w Horodle
- przedstawia dokonania postaci: Mendoga, Ludwika Andegaweńskiego, Giedymina, Jadwigi, Władysława Jagiełły, Witolda
- poprawnie posługuje się terminami: przywilej, unia, unia personalna, bojarzy
- na podstawie drzewa genealogicznego wskazuje pokrewieństwo między Piastami, Andegawenami i Jagiellonami
- wymienia postanowienia unii w Krewie
- podaje przyczyny i skutki wstąpienia Władysława Jagiełły na tron polski
- wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Litewskie, państwo zakonu krzyżackiego, -zabytki romańskie i gotyckie na ziemiach polskich
- wyjaśnia, w jaki sposób kopiowano i ozdabiano księgi w średniowieczu

ROZDZIAŁ III: U SCHYŁKU ŚREDNIOWIECZA

- podaje lata wydarzeń: 15 lipca 1410 r. – bitwa pod Grunwaldem, 1411 r. – pierwszy pokój toruński, 1414–1418 – sobór w Konstancji
- przedstawia dokonania postaci: Ulricha von Jungingena, Zawiszy Czarnego, Mikołaja Trąby, Pawła Włodkowica
- wyjaśnia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim

- wskazuje na mapie Czerwińsk, Grunwald, Malbork, Toruń
- wymienia postanowienia pokoju toruńskiego z 1411 r.
- omawia udział Polaków na soborze w Konstancji
- wymienia skutki wielkiej wojny z Krzyżakami
- tłumaczy pojęcie „czarna śmierć”
- podaje niektóre skutki epidemii dżumy w XIV w.
- przedstawia co najmniej jedną przyczynę i jeden skutek wojny stuletniej
- wymienia powstania ludowe, które wybuchły na terenie Francji i Anglii w XIV i XV w.
- wskazuje na mapie państwa biorące udział w wojnie stuletniej
- wyjaśnia skutki wprowadzenia broni palnej i armii zaciężnej
- podaje lata wydarzeń: 1444 r. – bitwa pod Warną, 1453 r. – zdobycie Konstantynopola
- przedstawia dokonania postaci: Władysława III Warneńczyka, Jana Hunyadyego, Dymitra Dońskiego, Iwana III Srogiego, Iwana IV Groźnego
- poprawnie posługuje się terminami: sułtan, janczarzy, car
- wskazuje na mapie: imperium osmańskie, Konstantynopol, Warnę, Wielkie Księstwo Moskiewskie
- wyjaśnia skutki zdobycia Konstantynopola przez Turków

podaje lata wydarzeń: 1440 r. – powstanie Związku Pruskiego, 1454 r. – początek wojny trzynastoletniej, 1454 r. – bitwa pod Chojnicami, 1462 r. – bitwa pod Świecinem, 1466 r. – drugi pokój toruński

- przedstawia dokonania postaci: Jana Bażyńskiego, Piotra Dunina, Kazimierza Jagiellończyka
- poprawnie posługuje się terminem stan szlachecki
- wymienia przyczyny i skutki wojny trzynastoletniej
- wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski w wyniku podpisania drugiego pokoju toruńskiego
- przedstawia dokonania postaci: Wita Stwosza, Marcina Króla, Wojciecha z Brudzewa, Mikołaja Kopernika, Pawła Włodkowica, Jana Ostroroga
- wymienia najświetniejsze przykłady sztuki gotyckiej w Polsce: m.in. ołtarz Wita Stwosza, Bazylikę Mariacką w Gdańsku, Barbakan w Krakowie, ratusz w Toruniu
- omawia znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej w 1400 r.
- wyjaśnia, dlaczego okres panowania Kazimierza Jagiellończyka nazywany jest złotą jesienią polskiego średniowiecza

ROZDZIAŁ IV: NARODZINY NOWOŻYTNEGO ŚWIATA

- przedstawia dokonania postaci: Wita Stwosza, Marcina Króla, Wojciecha z Brudzewa, Mikołaja Kopernika, Pawła Włodkowica, Jana Ostroroga
- wymienia najświetniejsze przykłady sztuki gotyckiej w Polsce: m.in. ołtarz Wita Stwosza,

Bazylikę Mariacką w Gdańsku, Barbakan w Krakowie, ratusz w Toruniu

- omawia znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej w 1400 r.
- wyjaśnia, dlaczego okres panowania Kazimierza Jagiellończyka nazywany jest złotą jesienią polskiego średniowiecza
- wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Azteków, Majów i Inków
- wskazuje cechy charakterystyczne sztuki Prekolumbijskiej
- podaje lata wydarzeń: 1498 r. – odkrycie morskiej drogi do Indii, 1492 r. – dotarcie do Ameryki przez Krzysztofa Kolumba, 1519–1522 – wyprawa dookoła świata Ferdynanda Magellana
- przedstawia dokonania postaci: Henryka Żeglarza, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana
- poprawnie posługuje się terminami: astrolabium, karawela, kompas, busola
- wskazuje na mapie szlaki wypraw najważniejszych odkrywców – Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana
- wymienia co najmniej dwie przyczyny wielkich odkryć geograficznych
- poprawnie posługuje się terminem konkwistador
- wymienia skutki odkryć geograficznych dla rdzennych mieszkańców Ameryki
- przedstawia następstwa odkryć geograficznych dla gospodarki Europy
- wskazuje na mapie szlaki handlowe tworzące tzw. złoty trójkąt
- poprawnie posługuje się terminami: kompania handlowa, praca nakładcza, manufaktura, kapitalizm
- wymienia najważniejsze zmiany gospodarcze spowodowane odkryciami geograficznymi, m.in.: rozwój handlu, zwiększenie produkcji, zmiany w rolnictwie
- przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Leonarda da Vinci, Galileusza, Giordano Bruna, Michała Anioła, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga
- poprawnie posługuje się terminami: mecenas, renesans, odrodzenie, humanizm • tłumaczy znaczenie wynalezienia druku dla rozwoju renesansowej nauki
- podaje przykłady dzieł artystów epoki odrodzenia
- wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansu
- określa, w którym państwie narodził się renesans
- podaje przykłady inspiracji sztuką antyczną w architekturze i dziełach renesansowych artystów
- podaje lata wydarzeń: 1517 r. – wystąpienie Marcina Lutra, początek reformacji, 1555 r. – podpisanie pokoju w Augsbuergu
- przedstawia dokonania postaci: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII
- poprawnie posługuje się terminami: symonia, odpust, nepotyzm, reformacja, luteranizm, protestanci, kalwinizm, arianie
- wymienia przyczyny reformacji
- prezentuje główne nurty ruchu reformacyjnego

- omawia najważniejsze skutki reformacji
- podaje rok zwołania soboru trydenckiego – 1545 r.
- poprawnie posługuje się terminami: inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych, jezuita, nuncjusz, kongregacja
- porównuje wnętrze zboru protestanckiego z wystrojem kościoła katolickiego
- omawia główne zasady działalności zakonu jezuitów
- wymienia zmiany wprowadzone w Kościele katolickim w wyniku soboru trydenckiego
- przedstawia przyczyny i skutki wojny Trzydziestoletniej

ROZDZIAŁ V: RZECZPOSPOLITA W XVI WIEKU

- poprawnie posługuje się terminami: szlachta, magnaci, szlachta zagrodowa, gołota, senat, sejmik, poseł, instrukcje poselskie, sejm walny, izba poselska, marszałek, konstytucje sejmowe, veto, kanclerz, podskarbi, hetman, ruch egzekucyjny, królewszczyzna, wojsko kwarciane
 - omawia najważniejsze przywileje szlacheckie
 - wymienia trzy stany sejmujące
 - wyjaśnia, czym była egzekucja praw i dóbr
- poprawnie posługuje się terminami: folwark, pańszczyzna
- wymienia produkty eksportowane z Polski w XV–XVII w.
 - podaje nazwy towarów importowanych do Polski w XV–XVII w.
 - wskazuje na mapie główne ośrodki handlowe na ziemiach polskich
 - wyjaśnia znaczenie Gdańska dla wymiany towarowej między Polską a Europą Zachodnią
 - omawia funkcjonowanie folwarku pańszczyźnianego
 - podaje lata wydarzeń: 1525 r. – hołd pruski
 - wskazuje na mapie państwa, w których na przełomie XV i XVI w. władzę sprawowali Jagiellonowie
 - lokalizuje na mapie kraje, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny za panowania Zygmunta Starego
 - wyjaśnia przyczyny i przebieg ostatniego konfliktu zbrojnego z zakonem krzyżackim
 - podaje lata wydarzeń: 1563–1570 – wojna o Inflanty, 1569 – unia lubelska, 1572 – bezpotomna śmierć Zygmunta Augusta
 - poprawnie posługuje się terminami: unia realna i unia personalna
 - wskazuje na mapie Carstwo Rosyjskie, ziemie włączone na mocy unii lubelskiej do Korony
 - wymienia postanowienia unii lubelskiej
 - wyjaśnia przyczyny i skutki zawarcia unii w Lublinie
 - lokalizuje na mapie tereny Wielkiego Księstwa Litewskiego i ziemie Korony
 - przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Reja, Szymona Szymonowica, Andrzeja Frycza Modrzewskiego
 - uzasadnia, dlaczego XVI w. w Polsce nazywa się złotym wiekiem

- wskazuje wpływy włoskiego renesansu na kulturę polską
- wymienia przykładowe dzieła sztuki renesansowej w Polsce
- omawia rozwój szkolnictwa w czasach Odrodzenia
- podaje lata wydarzeń: 1573 r. – konfederacja warszawska, 1596 r. – unia brzeska, 1602 r. – założenie Akademii Rakowskiej
- przedstawia dokonania postaci: Piotra Skargi, Stanisława Hozjusza
- poprawnie posługuje się terminami: bracia polscy, konfederacja, grekokatolik
- wyjaśnia, kim byli arianie
- lokalizuje na mapie terytorialne rozmieszczenie wyznań w Rzeczypospolitej
- podaje lata wydarzeń: 1572 r. – śmierć Zygmunta Augusta, 1573 r. – pierwsza wolna elekcja, 1575 r. – elekcja Stefana Batorego, 1577 r. – początek wojny o Inflanty, 1582 r. – rozejm w Jamie Zapolskim
- przedstawia dokonania postaci: Henryka Walezego, Anny Jagiellonki, Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego
- poprawnie posługuje się terminami: konfederacja, interreks, sejm konwokacyjny, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, artykuły henrykowskie, pacta conventa, piechota wybraniecka
- wskazuje na mapie: Inflanty, Połock, Psków, Smoleńsk
- omawia okoliczności pierwszych wolnych elekcji

ROZDZIAŁ VI: WIEK WOJEN

- poprawnie posługuje się terminami: gentry, purytanie, rojaliści, restauracja monarchii
- podaje co najmniej jedną przyczynę wojny domowej w Anglii
- charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej
- przedstawia dokonania postaci: Ludwika XIV, Armanda Richelieu, Jeana Baptiste’a Colbert, Moliera, Pierre’a Corneille’a, Jeana Baptiste’a Racine’a
- poprawnie posługuje się terminami: monarchia absolutna,
- omawia rządy absolutne na przykładzie panowania Ludwika XIV
- podaje lata wydarzeń: 1605 r. – bitwa pod Kircholmem, 1627 r. – bitwa pod Oliwą, 1629 r. – rozejm w Starym Targu
- przedstawia dokonania postaci: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Koniecpolskiego
- poprawnie posługuje się terminami: rokosz, husaria
- podaje co najmniej jedną przyczynę konfliktu Zygmunta III ze szlachtą
- wskazuje na mapie tereny, na których toczyły się walki w czasie wojen polsko-szwedzkich
- podaje lata wydarzeń: 1610 r. – bitwa pod Kłuszynem, 1612 r. – kapitulacja Smoleńska, 1620 r. – bitwa pod Cecorą
- przedstawia dokonania postaci: Borysa Godunowa, Wasyla Szujskiego, Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza

- poprawnie posługuje się terminami: dymitriady, Dzikie Pola, porohy, Zaporozie, Kozacy, kozaczyzna, ataman, sicz
- wymienia co najmniej po jednej przyczynie wojen prowadzonych w pierwszej poł. XVII w. z Rosją i Turcją
- omawia sytuację Kozaków zamieszkujących Zaporozie
- wskazuje na mapie Smoleńsk, Moskwę, Zaporozie
- podaje lata wydarzeń: 1648 r. – wybuch powstania Chmielnickiego, klęska pod Żółtymi Wodami, 1651 r. – zwycięstwo wojsk polskich pod Beresteczkiem, 1654 r. – porozumienie w Perejasławiu, 1658 r. – ugoda w Hadziaczu, 1667 r. – rozejm w Andruszowie, 1686 r. przyznanie Rosji Ukrainy lewobrzeżnej
- przedstawia dokonania postaci: Władysława IV, Jana Kazimierza, Bohdana Chmielnickiego, Tuha-j-beja, Jeremiego Wiśniowieckiego
- wymienia co najmniej jedną przyczynę powstania kozackiego
- przedstawia skutki powstania Chmielnickiego
- podaje lata wydarzeń: 1655 r. – początek potopu szwedzkiego, konfederacja w Tyszowcach, obrona Jasnej Góry, 1656 r. – bitwa pod Warką, 1660 r. – pokój w Oliwie
- przedstawia dokonania postaci: Karola Gustawa, Hieronima Radziejowskiego, Janusza Radziwiłła, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego, Jerzego Rakoczego
- wymienia przyczyny i skutki najazdu Szwedów na Polskę
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew potopu szwedzkiego
- podaje lata wydarzeń: 1673 r. – bitwa pod Chocimiem, 1683 r. – bitwa pod Wiedniem, 1699 r. – pokój z Turcją w Karłowicach
- przedstawia dokonania postaci: Jerzego Lubomirskiego, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana Sobieskiego, Marii Kazimiery, Władysława Sicińskiego
- poprawnie posługuje się terminami: abdykować, Święta Liga, liberum veto
- lokalizuje na mapie miejsca bitew w czasie wojen Polski z Turcją
- wskazuje przyczyny wojny z Turcją w drugiej połowie XVII w.
- omawia znaczenie bitwy pod Wiedniem z 1683 r.
- przedstawia dokonania postaci: Jana Sebastiana Bacha, Jerzego Fryderyka Haendla, Antonia Vivaldiego, Mikołaja Sepa Szarzyńskiego, Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska, Wespazjana Kochanowskiego, Wacława Potockiego
- poprawnie posługuje się terminami: barok, makaronizmy, portret trumienny, sarmatyzm
- omawia cechy charakterystyczne dla architektury epoki baroku
- wskazuje kościół Il Gesù i Wersal jako wzorcowe budowle w stylu barokowym
- omawia cechy charakterystyczne sztuki barokowej w Polsce